

Ifølge adresseliste

Oslo, 07.05.2025

Vedtak i klage på tillatelse til drift av steinbrudd, Rekefjord Stone AS, Sokndal kommune.

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2024/4939

Saksbehandler:
Helle Marie Fagerli

Vi viser til klagen fra Rekefjord Vel 22. november 2023, Magdalena Schweda 12. desember 2023 og Mariusz Schweda 1. desember 2023, på Statsforvalterens vedtak 22. november 2023. Klagesaken ble oversendt fra Statsforvalteren 8. mai 2024.

Vi viser også til Brekke& Strand rapport AKU-03 støykartlegging Rekefjord Stone, 12. desember 2022, Brekke& Strands oppdaterte rapport AKU-03 støykartlegging Rekefjord Stone, 18. august 2023 og Brekke& Strand rapport AKU-10 støykartlegging 2024 Rekefjord Stone, 1. juli 2024, ettersendt informasjon om driftsmønster fra NOAH AS, og til sakens øvrige dokumenter.

Vedtak

Miljødirektoratet endrer Statsforvalterens vedtak.

Følgende endringer gjøres i tillatelsen:

Tabellen med støygrenser i punkt 7.1 endres til:

Mandag - fredag 06-18	Mandag - fredag 18-22	Mandag - fredag 22-06	Lørdag 06-18	Lørdag 18-22	Søndag 6-18	Natt 22- 06
55 L _{pAekv12}	50 L _{pAekv4}	45 L _{pAekv8}	50 L _{pAekv12}	50 L _{pAekv4}	50 L _{pAekv12}	60 L _{AFmax}

L_{pAeqT} er A-veiet gjennomsnittsnivå (dBA) midlet over driftstid der T angir midlingstiden i antall timer.

L_{AFmax}, som er gjennomsnittlig A-veiet maksimalnivå for de 5-10 mest støyende hendelsene i perioden med tidskonstant "Fast" på 125 ms.

Punkt 7.3 endres til:

Driftstider

Aktivitet	Tidsrom	Unntak (Skal varsles)	Begrensning
Knuseverkene	Mandag 06 til fredag 22		K1 på hhv øst og vest driftes ikke natt 22-06 Aldri drift bevegelige helligdager og offentlige fridager
Lasting av knuste produkter	Mandag 06 til lørdag 22		Aldri drift bevegelige helligdager og offentlige fridager
Pigging og boring	Hverdager 06-18		Aldri drift bevegelige helligdager og offentlige fridager
Lasting av storstein til skip	Hverdager 06-22 Lørdager 06-18	Lasting 6-18 inntil 15 søndager pr. år.	Aldri drift bevegelige helligdager og offentlige fridager
Dumper og øvrig transport på området	Hverdager 06-18 Lørdager 06-18		Aldri drift offentlige høytidsdager/bevegelige helligdager

Punkt 7.4 fjernes.

Vedtaket er fattet etter forvaltningsloven § 34 fjerde ledd, jf. forurensningsloven § 18
Vårt vedtak er endelig og kan ikke klages på.

RSA må gjøre nye beregninger og oppdatere sine støykart i tråd med nye støygrenser. Målinger og beregninger skal være representative. Dette betyr at målinger og beregninger skal gjøres når anlegget er i full drift. Vi ber Statsforvalteren sette en rimelig frist for dette i samarbeid med Rekefjord Stone AS

Vi ber Statsforvalteren ta inn endringene i sitt vedtak

Bakgrunn for saken

Statsforvalteren fattet 23. november 2023 vedtak om tillatelse etter forurensningsloven til drift av pukkverk for Rekefjord Stone AS (RSA). Tillatelsen er gitt på visse vilkår, blant annet vilkår om støygrenser. Det er drevet pukkverk på lokaliteten i Rekefjord siden 1969. Tillatelsen som her er påklaget er en revidering av tidligere tillatelse fra 11.02.2000. I ny tillatelse er det blant annet gitt nye støygrenser for anlegget. Grensene vil i praksis bety en lemping i forhold til støygrensene i tillatelsen fra 2000. Statsforvalterens vedtak vil derfor gi økt utslipp av støy til omgivelsene.

Klagers argumenter

Klagerne argumenter er kort gjengitt her. Vi viser ellers til klagen i sin helhet.

Mariusz og Magdalena Schweda, som bor på Rekefjord 199, og Rekeford Vel (heretter klagerne), har følgende anførsler:

1. Anførsler knyttet til særskilt tillatelse og produksjon

Klagerne anfører at det er flere særlige forhold som tilsier at RSA må ha særskilt tillatelse, og krever at Statsforvalteren utarbeider ny særskilt tillatelse fordi dagens tillatelse ikke er i tråd med *Miljøveileder for pukkverk* (Miljødirektoratet 1136 | 2018).

Klager viser til uttak av blokkstein og annen stor stein som ikke går gjennom sikte- og knuseverkene, også må reguleres i ny tillatelse og at det settes strenge driftstider.

Ny tillatelse legger til grunn at det ankommer rundt 600 skip i året, og klagerne anfører at dette tallet er underestimert.

RSA tidligere hadde en produksjonsgrense på 2 millioner tonn per år, og det dermed blir feil når Statsforvalteren 'viderefører eksisterende grense' på 3 millioner tonn per år.

2. Anførsler knyttet til vilkår for støy og overskridelser av støygrensene

Klagerne vil ikke godta at det lempes på støygrensene, særlig på natt. De økte støygrensene er en forverring av livskvaliteten til naboene. Klagerne mener at støykartene ikke viser at støygrensene overskrides og at det ikke er mulig å kontrollere om støyen er innenfor tillatelsens krav. Klagerne ber om at tidligere støygrenser gjeninnføres.

Mariusz og Magdalena Schweda peker spesielt på aktiviteten med lasting av storstein som en kilde til stor støyulempe og mener denne aktiviteten må bli forbudt. Klagerne krever at det innføres maksimale støynivåer og at det installeres et måleinstrument for kontinuerlig overvåking av støynivået.

Klagerne ønsker ikke krav om lokal støyskjerming av sine boliger (punkt 7.2 i tillatelsen). De mener Statsforvalteren med dette kravet åpner for at Rekefjord kan fravike grenseverdiene i tillatelsen.

Rekefjord Velforening mener at tillatelsen er gitt på feil grunnlag, med feilaktige data og beregninger utført av Rekefjord Stone og Brekke & Strand. Blant feilene som påpekes er gamle og utdaterte kartgrunnlag. Rekefjord Velforening mener at støykartene som er utarbeidet av Brekke & Strand er feil, og at veiledere ikke er fulgt i støyberegningene. Videre klages det på at kun gjennomsnittsverdier er benyttet, uten at 'direktstøy' er inkludert. Det vises også til at feil absorpsjonsfaktor er benyttet. Rekefjord Velforening viser til flere beregningseksempler.

Rekefjord Velforening retter kritikk mot tredjepartskontroll utført av Norconsult og mener at den fokuserer mer på lover og regler enn på faktisk kontroll av støyrapporter og målinger.

Rekefjord Velforening argumenterer for at rekreasjonsområder som Vedåsen også må vurderes med hensyn til støy og at flere lydkilder må anses som impulsstøy, herunder knuseverk, borerigger og lasting av storstein med grabb.

3. Anførsler knyttet til støy og utslipp til vann

Støvdempende tiltak og utslipp til vann ikke er godt nok ivare tatt i ny tillatelse, og Rekefjord Velforening viser til at det ikke er satt krav til nytt sedimenteringsbasseng. Høye verdier av nitrogen fra utvasking av sprengstein kan være et problem for enkelte resipienter, og Rekefjord Velforening spør hvordan dette er regulert i ny tillatelse.

4. Øvrige anførsler

Den nye tillatelsen har direkte økonomiske konsekvenser for alle innbyggere i Rekefjord. De økte støygrensene reduserer eiendomsverdiene og driften til RSA er ødeleggende for turismen.

Det stilles spørsmål ved terminologien som brukes i tillatelsen, og Rekefjord Velforening viser til begrepet 'uskjermet pigging'.

Merknader til klagen

RSA har sendt inn kommentar til klagen i brev 22.01.2024, og viser til at bedriften jobber for en åpen og god dialog med naboer i Rekefjord. Rekefjord Stone fått utført beregninger av støy for ulike fremtidige scenarioer for driften. Disse er ikke relevante for støybildet ved dagens drift, og inngikk derfor ikke som grunnlag i søknad om revidert tillatelse. Rekefjord Stone skriver at nye målinger, beregninger og støysonkart vil bli gjort, ved vesentlige endringer i terreng og/eller driften. Kartene vil bli oversendt Statsforvalteren og være offentlig tilgjengelige

Når det gjelder anførsler knyttet til støy, har Brekke & Strand sendt inn kommentar på vegne av RSA. Brekke & Strand understreker at de har benyttet absorpsjonsfaktor 0 på sjøen, altså at de har regnet med 100 % refleksjon fra sjøen. Dette gir full forsterkning over vann, og de +3dB som klagerne omtaler, er inkludert i beregningene. Når det gjelder impulsstøy forklarer Brekke & Strand at det er vanlig praksis for masseuttak at kun pigghammer vurderes til å utløse skjerpede krav for impuls. Støy fra steinhåndtering og lasting av båt skjerpes ikke på grunn av impulslydkarakteristikk, selv om enkelthendelser kan gi høye maksimalnivåer. Rekefjord Velforening har lagt fram flere beregningseksempler i sin klage. Brekke & Strand har kommentert disse i sin tilbakemelding, og viser blant annet til at det er benyttet uriktige målestørrelser, benevnninger og beregningsmetoder som medfører at resultatene ikke kan stemme.

Til påstandene om at noe holdes skjult svarer Brekke & Strand at det er store datamengder å håndtere i en sak som denne, og en beskrivelse av alle forhold er for omfattende å fremstille i en rapport. Videre skriver Brekke & Strand at i forbindelse med tredjeparts-kontroll så ble alle data oversendt til kontrollør for gjennomgang.

Klager Mariusz Schweda og Magdalena Schweda har sendt inn flere kommentarer til saken. Kommentarene dreier seg i hovedsak om påstand om at støygrensene overskrides og at RSA driver ulovlig. Schweda har også sendt inn bilder, filmer og lydfiler som skal underbygge påstand om ulovlig drift ved RSA.

Rekefjord Vel har kommentert klagen og sendt inn tilleggsinformasjon i brev 25. juni 2024. Rekefjord Vel mener sakens bakgrunn er for dårlig belyst. Det har vært en kontinuerlig strøm av klager fra innbyggere i Rekefjord på støv, støy og ukontrollerte utslipp til sjø fra pukkverksdriften i tiår. Rekefjord Vel refererer til et møte med Statsforvalteren 4. november 2022, hvor dette ble belyst. De mener videre at det ikke er tatt hensyn til pukkverkets nærhet til naboene i Statsforvalterens vurdering og kravstilling i tillatelsen.

Statsforvalterens vurdering av klagen

I forbindelse med søknad om revidert utslippstillatelse ble det gjennomført støykartlegging av Brekke & Strand.

Etter at høringsuttalelsene stilte spørsmål ved blant annet metode ved utføring av støymåling og fremstilling av støykart, ble det gitt pålegg om tredjepartskontroll av støykartleggingen.

Tredjepartskontrollen ble gjennomført av Norconsult AS. Det ble ikke funnet avvik fra nasjonale føringer/krav i støykartleggingen eller i beregningsmodellen, og Norconsult AS konkluderte med at arbeidet til Brekke & Strand var i tråd med god faglig praksis.

Multiconsult AS har også utarbeidet en støyfaglig rapport på vegne av Rekefjord Velforening. Rapporten ble 01.02.2024 oversendt til bedriften for kommentar. I rapporten ble det stilt konkrete spørsmål til støyvurderingen utført av Brekke & Strand. For å avklare spørsmålene ble det avholdt møte mellom Multiconsult og Brekke & Strand. Statsforvalteren mottok en felles tilbakemelding hvor det ble konkludert med at de forholdene Multiconsult tok opp i sin støyfaglige rapport er svart ut og vil bli ivaretatt i videre prosess. På bakgrunn av støykartlegging gjennomført av Brekke & Strand, tredjepartsvurdering utført av Norconsult samt støyfaglige vurderinger avklart med Multiconsult, anser Statsforvalteren spørsmål knyttet til støykartleggingen som avklart og ivaretatt.

Når det gjelder kontinuerlig støymåling for å verifisere at RSA oppfyller grenseverdier for støy til enhver tid, vurderer Statsforvalteren at rådata fra en støymåler må analyseres før man kan vurdere resultatene opp mot krav i tillatelsen. Statsforvalteren mener det vil være uforholdsmessig ressurskrevende å følge opp et slikt krav.

Etter Statsforvalterens vurdering er jevnlig oppdateringer av støykart med tilhørende kontrollmålinger, samt regelmessige tilsyn og dialog mellom bedriften og naboer, en egnet metode for å følge opp utfordringer med støy. RSA skal oppdatere støykartene minst hvert 2. år, og det gjennomføres støymålinger i forbindelse med oppdatering av støykartene for å verifisere beregningene. Utover dette har Statsforvalteren konkludert med at det ikke er hensiktsmessig med kontinuerlig støymåling.

Statsforvalteren har også pålagt RSA å gjennomføre støymålinger hos nabo i Rekefjord 199 i forbindelse med oppdatering av støykartlegging. Dette pålegget er pålagt av nabo i Rekefjord 199. Eier vil ikke gi tillatelse til å gjennomføre målinger med mindre måleutstyret monteres permanent på eiendommen.

Klagerne ønsker ikke at det tillates lokal støyskjerming jf. punkt 7.3 i tillatelsen. Kravet skal være til gunst for naboene, men Statsforvalteren har forståelse for klagers bekymring om at ordlyden i kravet kan misforstås. Statsforvalteren foreslår derfor å fjerne kravet fra tillatelsen.

Statsforvalteren har fastsatt grenseverdi for maksimalt støynivå på natt, som er likelydende krav i forurensningsforskriften kapittel 30. Hensikten med å fastsette grenseverdi for maksimalt støynivå er først og fremst for å hindre oppvåkning, og dette er grunnen til at kravet gjelder om natten. Statsforvalteren har ikke vurdert å fastsette grenseverdi for maksimalt støynivå på dagtid.

Statsforvalteren har ikke fastsatt støygrenser for rekreasjonsområder i tillatelse. Begrunnelsen for dette er at støykartleggingen ikke gir grunnlag for å fastsette egne grenseverdier for rekreasjonsområder, samt at forurensningsforskriften ikke regulerer støy i rekreasjonsområder

Når det gjelder anførsler knyttet økonomiske konsekvenser, eiendomsverdi og turisme, understreker Statsforvalteren at området er regulert til industri, og aktiviteten ved RSA er en ønsket utvikling fra kommunen. De overordnede ulempene som industri fører med seg, er et tema som må hensyntas av kommunen i reguleringsarbeidet.

Statsforvalteren har stilt krav om at det ikke skal lastes med storstein på natt (kl. 22-06). Utover dette er lasting av storstein en normal del av driften ved RSA, og Statsforvalteren har ikke vurdert å innføre totalforbud mot lasting av storstein.

Statsforvalteren har ikke stilt særskilte krav knyttet til nitrogen, men viser til at det vil tas prøver for analyse av totalt nitrogen (TN) i forbindelse med overvåking av resipient. Dette ble også analysert i 2021 i forbindelse med prøvetaking av bløtbunnsfauna i Rekefjorden, og mengden totalt nitrogen var under deteksjonsgrensen.

Rekefjord Velforening viser til at antall skip som ankommer Rekefjord er underestimert. Statsforvalteren understreker at dette tallet er basert på opplysninger fra bedriften og er kun et anslag for å beskrive aktiviteten ved pukkverket. Vilklårene i tillatelsen gjelder uavhengig av antall skip som ankommer RSA.

Rekefjord Velforening anfører at det er flere særlige forhold som tilsier at RSA må ha særskilt tillatelse. Statsforvalteren er usikker på hva det siktes til i denne anførselen, da RSA per definisjon har en særskilt tillatelse. Selv om flere av vilklårene i tillatelsen er sammenfallende med vilkår i forurensningsforskriften kapittel 30, er det også stilt særskilte krav til rapportering, utredning og overvåking. Tillatelsen gjelder forurensning fra produksjon av steinmaterialer, og dermed er også uttak av blokkstein og annen stor stein omfattet av samme krav som all annen aktivitet ved pukkverket.

Statsforvalteren har fastsatt grenseverdi for nedfallsstøv i samsvar med forurensningsforskriften kapittel 30. I tillegg er det stilt krav om kartlegging av svevestøv. Når det gjelder utslipp til vann er det fastsatt en midlertidig høyere grenseverdi for suspendert stoff på vestsiden av anlegget, slik at bedriften får tid til å utbedre renseløsningen. Statsforvalteren viser ellers til sin begrunnelse i vedtak om tillatelse.

Statsforvalteren har ikke pålagt reduksjon i driftstid ved anlegget sammenlignet med eksisterende driftsmønster. De begrunner dette med at kravene som er fastsatt i tillatelsen legger begrensning på hvilke aktiviteter som kan utføres til hvilke tidspunkt. Det er

Statsforvalterens vurdering at grenseverdiene for støy dermed indirekte regulerer driftstiden ved anlegget.

Når det gjelder anførselen om produksjonsmengde, presiserer Statsforvalteren at tillatelsen fra 11.02.2000 gjelder for produksjon av inntil 18000 tonn per dag og 3 millioner tonn knuste steinmaterialer per år. Produksjonsgrenen på 2 millioner tonn per dag, som klager viser til, var midlertidig. RSA har de siste årene hatt en produksjonsmengde opp mot 3 millioner tonn per år, og det er dette som har dannet grunnlaget for produksjonsgrenen i tillatelsen.

Miljødirektoratets vurderinger

Som klageinstans skal Miljødirektoratet se til at Statsforvalteren under behandling av saken har fulgt de lover, forskrifter og saksbehandlingsregler som gjelder på området. Miljødirektoratet kan prøve alle sider ved Statsforvalterens vedtak, også bruk av skjønn, jf. forvaltningslovens § 34. Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis og fastsetter vilkårene etter § 18 jf. § 16, skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre.

Klagene er fremmet i rett tid, og vi vurderer at begge klagerne har klagerett. Miljødirektoratet har tatt klagesaken til behandling.

Om regulering av støy fra industri

Støyende virksomhet i nærhet til boligområder er i utgangspunktet ugunstig og krever at det må stilles strenge krav til utslipp av støy. Støy i nærhet til naboer kan med fordel reguleres med krav til både støygrenser og driftstider som skal gi god forutsigbarhet for naboene og akseptable driftsforhold for virksomheten. God forutsigbarhet reduserer ofte graden av ubehag folk opplever på grunn av støyen.

Støyproblemer som skyldes uheldig lokalisering av støyende virksomhet i forhold til naboer er utfordrende, og er ofte vanskelige å løse fullt ut i etterkant. Graden av ubehag naboer opplever henger ofte sammen med når på døgnet og i hvilken grad det støyer og om støyen er forutsigbar, det vil si at man vet hvilken dag og tid det vil bli sjenerende støy. Støyende aktiviteter i nærhet til naboer på tider av døgnet hvor hvile og nattesøvn forstyrres, er svært plagsomt og bør unngås så lang det er mulig.

Det kan fortsatt komme naboklager selv om støykravene overholdes, men forurensningsmyndigheten tillater altså støy fra industri som medfører en viss plage selv om det stilles strenge krav for å begrense støyen. Naboer til slike industriområder vil ventelig bli utsatt for noe ulempe fra driften og virksomheten vil følgelig bli noe strengere regulert. Gjennom regulering av støygrenser og driftstider forsøker man å balansere hensynet til industrivirksomhet, opp mot hensynet til naboenes behov for ro. Det er viktig å merke seg at etter forurensningsloven er det graden av ulempe støyforurensningen fører til som reguleres, ikke nødvendigvis hvordan støyen oppleves individuelt.

Vi vil derfor i denne klageavgjørelsen ta stilling til om støyen fra RSA er miljøfaglig akseptabel og i tråd med regelverk og praksis for regulering av industristøy.

Vurdering av anførsler knyttet til særskilt tillatelse og produksjon

Særskilt tillatelse og forurensningsforskriften kap. 30 om produksjon av pukk, grus, sand og singel

RSA skriver at de er omfattet av forurensningsforskriften kap. 30 og forholder seg til denne. Der forskriftens krav ikke er mulig å etterleve søker de om lempeligere krav i tillatelse. RSA hevder de har drevet etter forurensningsforskriften de siste 10 årene på tross av at de har hatt en tillatelse etter forurensningsloven § 11 siden år 2000.

Forurensningsforskriften (heretter "forskriften") kap. 30 om forurensning fra pukkverk er en såkalt selvstående forskrift. Med dette menes at forskriften er å regne som en tillatelse til forurensning for alle virksomheter som faller inn under virkeområdet, jf. § 30-1. Virksomheter som faller innunder virkeområdet har en selvstendig plikt til å etterleve forskriftens krav.

Ved forskriftens ikrafttredelse september 2009, ble tillatelser med likelydende eller lempeligere krav enn de oppstilt i forskriften, opphevet og anleggene regulert av forskriftens kapittel 30. For anlegg med strengere krav i tillatelse enn i forskrift, som Rekefjord Stone AS, vil tillatelsen gjelde inntil Statsforvalteren (daværende Fylkesmannen) opphever eller endrer den ved enkeltvedtak. Dette er presisert i forskriftens § 30-14 *Overgangsbestemmelser*. Dette er derfor ikke noe en virksomhet kan bestemme selv.

Vi kan ikke se at RSA sin tillatelse verken ble opphevet eller endret som følge av forskriftens iverksettelse. RSA har derfor aldri vært omfattet av forskriften, men har vært regulert med særskilt tillatelse siden september 2000. Det er derfor ikke riktig, som RSA uttrykker i sin søknad og i sin kommentar til klagen, at de er regulert etter kap. 30. De støygrenser og driftstider som er oppstilt i tillatelsen fra 2000, har vært gjeldende fram til Statsforvalteren endret denne i sitt vedtak som her er til klagebehandling. Vi ser alvorlig på at RSA ikke har drevet etter gjeldende krav i så mange år.

I denne saken er det vurdert at RSA er en særlig støyende virksomhet nærhet til nabo slik at driften normalt vil være til ulempe og derfor fremdeles ikke er omfattet av forskriften, og skal ha særskilt tillatelse jf. forskriftens § 24-2 annet ledd. Særlig støyende virksomhet kan utløse behov for strengere støygrenser, støyreduserende tiltak og krav om driftstider og stille perioder.

Vurdering av anførsler knyttet til vilkår for støy og overskridelser av støygrensene

Vilkår for støy

Det er ingen tvil om at klagerne i denne saken kan oppleve generende støy fra anlegget. Ulemper fra støy kan oppleves ulikt og er individuell, og mange kan oppleve plager ved langt lavere støygrenser enn de som normalt er akseptable for industri. Erfaringer viser at støy fra lastelucker, kraner og vinsjer i forbindelse med lasting/lossing av skip ofte er forbundet med høye smell, buldring og skjærende lyd som er svært plagsom for omgivelsene. Slik støy er til særlig ulempe for naboene i de tider på døgnet hvor søvn og hvile kan forstyrres. Særlig fordi det ikke bare er lydstyrken som gir ulempe, men også hvor lenge støyen varer og at det kan forekomme impulsstøy.

Likevel er det slik at selv om naboer opplever generende støy, betyr ikke det nødvendigvis at støygrensene overskrides. Støygrensene slik de er beregnet og framstilt i støykartleggingen som er gjort, viser at kravet i tillatelsen langt på vei overholdes.

Imidlertid mener vi det er usikkert om grensene er satt på riktig måte for denne virksomheten, eller om det er behov for å justere grensene så de blir bedre tilpasset virksomhetens driftsmønster og ulike aktiviteter.

Miljødirektoratet mener derfor at det er en ulempe at grenseverdiene ikke representerer reell driftstid for de ulike aktivitetene og derfor kan være vanskelige å forholde seg til for naboene, samtidig som de kan framstå som lite etterprøvbare for bedriften og for tilsynsmyndigheten. Vi mener også at støygrensene ikke gir naboene tilstrekkelig forutsigbarhet og stille perioder. Vår vurdering er derfor at Statsforvalteren i denne saken ikke har begrunnet fastsettelsen av støygrensene tilstrekkelig. Særlig fordi grensene i Statsforvalterens vedtak er en lemping i forhold til tidligere tillatelse fra 2000, som tillater økte utslipp av støy og dermed økt ulempe for naboene.

Vi mener at grenseverdiene i tillatelsen er satt på en slik måte at det er vanskelig å vite om støygrensen overholdes og at støyen kan oppleves uforutsigbar og urimelig. Imidlertid ser vi ingen feil eller mangler ved selve støyutredningen og vi viser til Norconsults tredjepartsvurdering for kvalitetssikring av beregninger og metode.

Vurdering av støygrenser

Bruk av støyindikatoren L_{den} som i T-1442 (Statlig retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging), er basert på anbefalte plagegradskorrekasjoner i internasjonal standard *Beskrivelse, måling og vurdering av støy* (ISO 1996-1:2016). Ved et støy nivå som tilsvarer L_{den} 55 som er anbefalt grense for industristøy, kan man forvente en plagegrad på rundt 20 %, som betyr at ca. 20% av de som opplever støyen føler seg plaget av den. En del undersøkelser viser at støy fra industri gir noe høyere plagegrad enn annen støy, for eksempel fra vegtrafikk. ISO 1996-1:2016 peker også på at det kun er virksomheter med jevn døgnkontinuerlig drift og relativt konstant støyemisjon hvor beregninger etter indikatoren L_{den} med fordel kan benyttes.

Erfaring viser altså at L_{den} er lite tilpasset for å regulere industristøy. Vi mener støygrensene gitt i tillatelsen til RSA derfor er lite tilpasset den reelle driften, som har flere ulike støykilder. I tillegg kan virksomheten ha et noe høyere støyutslipp på grunn av at alle aktiviteter samlet er regulert med døgnmidlet grense.

For virksomheter, som RSA, med variasjon i aktivitet og støy nivå gjennom døgnet og uken, bør det etter vår vurdering settes tydelige og mindre fleksible grenser tilpasset de reelle driftsforholdene. I slike tilfeller er det mer hensiktsmessig å benytte en støyindikator beregnet som ekvivalentnivå $L_{pA_{ekvT}}$, midlet over driftstid der T angir midlingstiden i antall timer med drift. Denne indikatoren er bedre tilpasset industristøy enn L_{den} .

Beregning av støyen etter ekvivalensverdier midlet over driftstid vil gi en skjerpelse for virksomheten med ca. 3dBA, ettersom L_{den} er et vektet døgnmiddel som tillater virksomheten noe utjevning av støyen over døgnet sine ulike perioder (Miljødirektoratets omregningsverktøy).

Tre desibel økning i det A-veide lydnivået er en dobling av lydenergien. En endring på 3 desibel vil av de fleste derfor oppfattes som merkbar.

Vår kravstilling tar dermed utgangspunkt i virksomhetens oppgitte driftsmønster og avgrenses til reell driftstid. Støygrensene skal reflektere RSA sin oppgitte driftstid for de ulike aktivitetene, med noen ytterligere begrensninger for de mest støyende aktivitetene. Det settes derfor ikke støygrenser for perioder der det ikke skal foregå drift.

Vurdering av driftstid og fastsettelse av vilkår for driftstid

Ser vi på den tidligere tillatelsen fra 2000, var det der gitt driftstider som tillot drift mandag til fredag fra kl. 06 til 22 og lørdager fra kl. 08 til 13. Båtlasting var tillatt hele døgnet alle dager, så lenge støygrensene ble overholdt. Disse støygrensene var 5 dBA strengere enn både forskriften og ny tillatelse. Statsforvalterens begrunnelse for fastsettelse av driftstid var nærhet til naboer og fritidsboliger. Fordi det ikke er noen endring i ramme for uttak eller produksjon ved anlegget, mener vi det fremdeles er behov for å sette vilkår om driftstid for de ulike aktivitetene ved anlegget.

I andre sammenlignbare saker er det gitt driftstider som skal gi naboene forutsigbare stille perioder, spesielt søndager, offentlige fridager og natt (for eksempel ved Huken pukk, Visnes kalkbrudd, NorStone AS Jøsenfjorden, Lemminkäinen AS Bjarkøy, Mekvik Maskin AS, Mibau Stema AS avd. Jelsa m.fl.). Det er altså vanlig praksis for at pukk- og steinbrudd med naboer tett på, har krav om stilleperioder fra lørdag kveld til mandag morgen. Det åpnes imidlertid for unntak, særlig for virksomheter med havn og transport med skip. Det er også vanlig praksis å ikke tillate lasting og lossing på offentlige høytidsdager. Vi viser også til at selvpålagte restriksjoner for eksempel perioder i sommerferieukene kan være en god måte å imøtekomme naboene på. Slike avtaler kan opprettholdes gjennom skriftlig eller muntlig dialog med naboene.

Statsforvalteren har definert "storstein" som stein med en viss størrelse som lastes til skip med grabb eller klo. Imidlertid mener vi at størrelsen på steinen ikke er av betydning. Det er aktiviteten lasting med grabb eller klo som er bestemmende. Vi benytter likevel begrepet "storstein" i vårt vedtak for å skille aktiviteten fra lasting som går til skip på transportbånd.

Miljødirektoratet har gått gjennom og sammenstilt informasjon om drift av ulike aktiviteter ved RSA. Vi viser til søknaden fra RSA 30. desember 2022, støykartleggingene fra 2023, juli 2024, september 2024 med tilleggsrapporten med målinger av lasting av storstein, og vi viser til beskrivelsen av driftstider i Statsforvalterens vedtak.

Vi har også fått tilleggsopplysninger om driftstid fra RSA i epost 12. juni 2024. Opplysningene sier blant annet at det i 2023 har ankommet 78 båter for å laste storstein. Av disse lastet fem båter på lørdager, 16 båter på søndag/helligdag. Alle knuseverkene står stille i helger, og grovknusere går ikke på natt.

Opplysninger om driftstider sammenstilt med støykartleggingene, viser at det er drift på søndager og kveld/natt i helgene som er mest belastende for naboene.

Driftstidene vi setter for RSA er oppstilt i tråd med den informasjonen som er gitt, men med to viktige innstramminger. Det er kun knuseverkene (med unntak av grovknusere øst og vest) og lasting av knuste produkter som kan drives døgntinuerlig fram til henholdsvis fredag kl. 22 og lørdag kl. 22. Det skal være stille ved anlegget fra lørdag kl. 22 til mandag kl. 06. Det er derfor ikke gitt støygrenser for natt til søndag, søndag kveld og natt til mandag. Dette betyr at det ikke kan drives støyende aktivitet ved anlegget i denne perioden, og det vil også gjelde unntak.

Miljødirektoratet forstår likevel virksomhetens behov for fleksibilitet i driften, særlig for lasting av storstein som er avhengig av skipsanløp. Det er vanlig å åpne for et visst antall unntak fra fastsatte driftstider. Vi mener at fravik inntil 15 ganger per år fra driftstid knyttet til lasting av storstein til skip søndager, må anses som akseptabelt. Dette reflekterer RSA sin informasjon om båtanløp på søndager og er også i tråd med søknaden fra RSA, hvor de søker om unntak fra støygrensene inntil 15 helger i året for lasting av storstein til skip.

Det kan gjøres unntak hverdager etter 22, lørdager fram til 22 og søndager 6-18. Alle unntak fra driftstid skal varsles. Det vil ikke være tillatt med drift bevegelige helligdager og offentlige høytidsdager. Det tillates ikke drift utover de tider det er satt støygrenser for.

Det er imidlertid viktig at RSA planlegger for å unngå behovet for fravik. Hovedregelen er at det ikke er tillatt med lasting på natt og søndag. Aktivitetene må planlegges slik at de kan gjennomføres uten at støygrensene overskrides og behovet for å bruke unntaksmulighetene på natt eller søndager begrenses mest mulig. Dette vil gi naboene bedre forutsigbarhet for når støyende aktivitet vil forekomme, og støy i perioder hvor hvile og nattesøvn kan forstyrres, unngås.

Gjennom å sammenligne støykartleggingene utført i 2023 og 2024, det vil si før og etter iverksatte tiltak, ser vi at det er mulig å redusere støyen gjennom målrettede tiltak. Vi understreker at dokumenterte støyreduksjoner som følge av tiltak, kan gi grunnlag for å søke om mer fleksible støygrenser eller utvidelse av driftstidene.

Kontinuerlig måling og overvåking av støy

Støybidraget fra en industrivirksomhet ved en naboeiendom kan bestemmes ved målinger, beregninger eller en kombinasjon av målinger og beregninger. Ved støy fra flere aktiviteter, kan bidraget fra hver kilde beregnes. Beregninger er klart mer hensiktsmessig enn målinger dersom det er behov for utarbeide støysonekart og identifisere og rangere støykilder som grunnlag for gjennomføring av tiltak ved mest støyende aktivitet.

Ved beregninger måles støy ved de enkelte støykildene og støyen hos naboer beregnes ut fra dette. Målinger i mottakerpunktene kan være en kontroll av at beregningene er riktige. Imidlertid kan det være lite hensiktsmessig å måle støy ved mottakerpunktet der det åpenbart også er

andre støykilder som kan påvirke måleresultatet, noe som gjør det vanskelig å vurdere støybidraget fra aktivitetene ved anlegget isolert sett.

Miljødirektoratet er derfor ikke enig med klager i at det bør settes opp støymålere til kontinuerlig overvåking av støy. Vi er enig i Statsforvalterens vurdering på dette punktet.

Vurdering av anførsler knyttet til støv og utslipp til vann

Støv

Når det gjelder klagers anførsler om utslipp av støv til luft, mener vi tillatelsens krav i punkt 4, om utslippsbegrensninger og utslippsreduserende tiltak tilstrekkelig regulerer dette. Vi mener Statsforvalterens kravstilling er riktig og i tråd med praksis for denne type virksomhet. Vi viser også til tillatelsens punkt 13.1 om utredning av svevestøv. Vi mener klagers anførsel gjennom dette er ivarettatt.

Utslipp til vann

Hovedresipient for Rekefjord Stone er vannforekomstene Rekefjord (ID 0240000400-C) i tillegg til Nordfjord (ID 0240000500-C) og Dyngadypet-Sirevåg (ID 0240000030-C). Nordfjord og Rekefjord er i Vann-nett karakterisert med vanntype beskyttet kyst/fjord med økologisk tilstand "God". Dyngadypet er en åpen eksponert kyst fra Teinevigodden til Ramnabukta, som omfatter den ytre delen av Rekefjord med økologisk tilstand "Svært god" (vannett.no).

I utløpet av Rekefjord er det registrert større forekomst av tareskog og skjellsand. Inne i Rekefjord er det ikke registrert spesielle marine naturtyper og det er ikke registrert verken gyteområder eller oppvekstområder for fisk i fjorden eller rett utenfor. Det er registrert sterke tidevannsstrømmer i sundet mellom bruddet i øst og i vest.

Bløtbunnsfaunaen og vannkvaliteten ble undersøkt på en stasjon i Rekefjorden i 2021 i forbindelse med marin problemkartlegging i Dalana vannområde (Niva rapport 7664-2021 *Marin problemkartlegging i Dalane vannområde i 2021*). Parameterne siktedyp og oksygen i vannmassene fikk begge «svært god» tilstand. Bløtbunnsfaunaen fikk «god» tilstand. Imidlertid gir ikke undersøkelsen en gyldig klassifisering etter vannforskriftens system fordi den er basert på en enkeltmåling.

Undersøkelse av påvirkningen på fjorden fra avrenning av suspendert stoff fra bruddet ble gjennomført i 2022. Vi viser til Niva Rapport 7791-2022, *Vurderinger vedrørende utslipp av suspendert stoff fra Rekefjord Stone*. Syv stasjoner i Rekefjord ble undersøkt, samt en referansestasjon i Nordfjord.

Denne undersøkelsen har som konklusjon at suspendert stoff fra bruddet har en negativ påvirkning på fjorden. NIVA skriver at utslippet synes å fortynne mengden næring ved utslippet, og at bunnfaunaen responderer med en forhøyet tetthet, som etter NIVAs vurdering er et tegn på stressfaktorer i vannforekomstene og en typisk respons på en forstyrrelse. Likevel påpekes det, i rapporten, at bunnfaunaen ser ut til å tåle påvirkningen godt og at det ikke er bekymring for at næringskjeden som helhet har tatt skade.

Miljødirektoratets vurdering er at undersøkelsen viser at avrenning fra bruddet har gjort bunnfaunaen sårbar for økt forurensning. Det er ennå ikke påvist alvorlige konsekvenser for næringskjeden fjorden, men det er påvist at utslippet har en negativ påvirkning. Det er derfor trolig risiko for at fjorden kan ta skade av forhøyede konsentrasjoner av suspendert stoff.

Når det skal vurderes å sette krav i tillatelse etter forurensningsloven står risiko for skade sentralt og forurensningen skal søkes løst ved kilden. Forurensningsloven legger ikke opp til at man prøver seg fram med økte utslipp til en negativ virkning kan sees i resipienten eller at man avventer til en eventuell skade har oppstått før det settes utslippsbegrensende vilkår.

Vi mener likevel at utslippsgrensen for suspendert stoff på 50 mg/l gjeldende fra 2025, jf. tillatelsens punkt 3, for begge utslippspunkter, vil være en belastning fjorden kan tåle. Dette er et konservativt men riktig krav på bakgrunn av risikoen for skade.

Beskrivelsen av vannhåndteringen i RSAs søknad, kan tyde på at renseløsningene for vann er underdimensjonert. Forurensningsmyndigheten setter ikke funksjonskrav til renseløsninger. Virksomheten må selv utarbeide den løsningen som gjør at tillatelsens utslippskrav overholdes. At det derfor ikke er stilt krav i tillatelsen om renseløsningens utforming, mener vi er riktig.

Vi viser også til at RSA har krav om overvåking etter vannforskriftens bestemmelser for sine resipienter, der også overvåking av nitrogen inngår. Overvåkingen er tiltaksrettet og vil fange opp eventuelle endringer i resipienten. Miljødirektoratet mener derfor at klagers anførsler om utslipp til vann, er ivaretatt på en god måte gjennom vilkår i tillatelsen.

Vurdering av øvrige anførsler

Uskjermet pigging

RSA skriver i sin kommentar til klagen, at særlig støyende pigging på bruddkant nå er avsluttet. Vi ser derfor ikke behov for å gjøre en vurdering av dette for utslipp av støy.

Økonomiske konsekvenser for turisme og eiendomsverdi

Forurensningsloven tillater forurensende aktiviteter, men setter rammer for driften og krav til utslipp for å beskytte miljøverdier fra forringelse og naboer fra urimelige ulemper. Det har vært pukkverksdrift i Rekefjord siden 1969 og området er avsatt i kommuneplanen til dette formålet spesielt. Utenforliggende hensyn som konsekvensene for turisme eller eiendomsverdi er derfor ikke hensyn som blir særskilt vektlagt i vår vurdering etter forurensningsloven.

Oppsummering

Miljødirektoratet endrer tillatelsens punkt 7 om støy i Statsforvalterens vedtak. Øvrige anførsler tas ikke til følge og statsforvalterens vedtak opprettholdes for øvrig.

For å redusere støyulempene og bidra til bedre forutsigbarhet for naboene setter Miljødirektoratet nye grenser for utslipp av støy og tar inn bestemmelser om driftstid, i tillatelsen. Virksomhetens beregnede støyutslipp til omgivelsene etter indikatoren L_{den} gir grunnlag for å

skjerpe inn støygrensene gjennom å endre støyindikator. Endringen betyr en skjerping av kravene og en presisering av at støyende aktiviteter i størst mulig grad skal legges til dagtid. Virksomheten får tillatelse til å drive enkelte aktiviteter på kveldstid og natt, mandag til fredag/lørdag, mens drift ikke er tillatt natt til søndag og søndag kveld og natt, slik at naboene får ro i dette tidsrommet. Drift er ikke tillatt på offentlige høytidsdager. Lasting av storstein utenfor de ordinære driftstidene er kun tillatt ved særskilte behov, og inntil 15 ganger per år. Unntak skal varsles i rimelig tid. Vi understreker at støygrensene skal overholdes til enhver tid. Endringen vil også fjerne punktet om lokal støyskjerming som anbefalt av Statsforvalteren i sin oversendelse til direktoratet.

Vi understreker at vår endring av tillatelsen vil kreve at RSA setter i verk ytterligere tiltak for å begrense støyen. RSA må også gjøre nye beregninger og oppdatere sine støykart i tråd med nye støygrenser. Støysonekartet skal gi grunnlag for utarbeidelse av måleprogram for støy og gi grunnlag for eventuelle tiltak. Målinger og beregninger skal være representative. Dette betyr at målinger og beregninger skal gjøres når anlegget er i full drift. Vi ber Statsforvalteren sette en rimelig frist for dette i samarbeid med Rekefjord Stone AS.

Miljødirektoratet vil påpeke Rekefjord Stone AS sin plikt til å overholde de krav og grenseverdier som er oppstilt i Statsforvalterens vedtak og jobbe videre med støyreducerende tiltak. Rekefjord Stone AS må forholde seg til de vilkår som er gitt i tillatelsen når de inngår avtaler og må planlegge produksjon og logistikk i henhold til dette.

Vi understreker at Statsforvalteren kan ilegge tvangsmulkt ved manglende oppfølging fra bedriftens side og fatte vedtak om pålegg etter forurensningsloven § 7, dersom det viser seg nødvendig.

Vennlig Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Signe Nåmdal
avdelingsdirektør

Ragnhild Orvik
seksjonsleder

Til

Rekefjord Vel	v/Signe Stene	signe.stene@lyse.net
Magdalena M. Schweda	Rekefjord 199	magda.mosionek@gmail.com
Mariusz Schweda	Rekefjord 199	schweda.distribusjon@gmail.com

Kopi til:

STATSFORVALTAREN I ROGALAND	Postboks 59	4001	Stavanger
NOAH Solutions	Postboks 317	3081	HOLMESTRAND
Rekefjord Stone AS			